

Op weg naar fossielvrij en circulair verpakken

Recycling en hergebruik
verpakkingen Nederland 2022

afvalfonds
verpakkingen

Beste lezer,

Met trots presenteer ik u de circulariteitsresultaten (inclusief hergebruik) voor verpakkingen in Nederland. Als Stichting Afvalfonds Verpakkingen spelen we een essentiële rol in het bevorderen van de circulaire economie voor verpakkingen. We zijn verantwoordelijk voor het organiseren en financieren van de inzameling en recycling van het verpakkingsafval in Nederland.

Ik vind het geweldig om bekend te kunnen maken dat in 2022 in totaal 88% van alle verpakkingen zijn gerecycled en hergebruikt. Nederland behoort hiermee tot de top van Europa. Dit is het resultaat van gezamenlijke inspanningen: van consument tot gemeenten, van afvalverwerkingsbedrijven tot het verpakkend bedrijfsleven. Elke schakel in de keten vervult zijn rol vanuit een eigen verantwoordelijkheid. Ook rapporteren wij dit jaar voor het eerst over de ingezamelde plastic drankflessen en -flesjes.

Deze publicatie laat niet alleen goede recycling- en circulariteitscijfers zien. Het laat ook zien welke belangrijke rol de consument heeft. Het optimaal verwerken en recyclen van verpakkingen lukt alleen als deze na gebruik in de juiste afvalstroom terechtkomen. En de consument krijgt steeds meer mogelijkheden om afval te scheiden. Tegelijk heeft dit het weggooien van verpakkingen ook ingewikkelder gemaakt. Goede communicatie is daarom van groot belang om de consument te helpen het goed te blijven doen.

Dit verslag laat zien dat we samen op de goede weg zijn, en dat we nog flinke stappen moeten zetten om de kringloop voor verpakkingen verder te sluiten. Voor een optimale inzameling en hoogwaardige recycling van verpakkingsmateriaal is meer nodig. Bijvoorbeeld betere recyclebare en hervulbare verpakkingen. En een betere inzameling, sortering en recycling van verpakkingsafval. Dat vergt extra inspanning, samenwerking en lef van alle partijen in de keten.

Ons doel is 100% fossielvrije en circulaire verpakkingen in 2050, zodat deze geen schade meer toebrengen aan mens en milieu. Verpakkingen van gerecycled materiaal of biobased, zonder microplastics en zwerfafval zijn dan de standaard. In onze visie De Plastic Wijzer heeft het Afvalfonds concreet opgeschreven hoe we in de toekomst met plastic verpakkingen omgaan. Zodat we de voordelen van plastic behouden en de nadelen verdwijnen. En hoe we meer focussen op vermindering en hergebruik van plastic verpakkingen. Hiermee kunnen we in de toekomst aan regelgeving blijven voldoen en het biedt ook economische voordelen.

Het Afvalfonds gelooft in de samenwerkende kracht van alle ketenpartijen om die positieve verandering te realiseren. Alleen zo kunnen we een echte bijdrage leveren aan het beschermen van het milieu, de klimaatverandering tegengaan en steun geven aan het Nationaal Programma Circulaire Economie van de overheid.

Samen kunnen we de weg banen naar een wereld waarin verpakkingen geen afval worden maar waardevolle grondstoffen blijven. Afval is ons nieuwe goud.

Ik wens u veel leesplezier!

Met vriendelijke groet,

Hester Klein Lankhorst
Algemeen directeur

Hergebruik hoog op de agenda

Hergebruik is een belangrijke optie om verpakkingen duurzamer te maken. Daarom heeft hergebruik van verpakkingen een nadrukkelijke rol in de toekomstvisie van het Afvalfonds. Ook met het oog op nieuwe wetgeving, zoals de Single Use Plastic-richtlijn. Naast recycling is het weglaten van onnodige verpakkingen, minder verpakkingsmateriaal gebruiken én hergebruik van verpakkingen, een belangrijke impuls richting een circulaire verpakkingsketen.

Bedrijfsmatig zijn er al heel veel meermalige verpakkingen in een gesloten poolsysteem in gebruik, zoals kratten en biervaten. Ervaring leert dat uniformering en standaardisering bepalend zijn voor succes.

Het Afvalfonds wil een actieve rol vervullen om nu en in de toekomst hergebruik voor de consumentenmarkt op grote schaal mogelijk te maken en verkent waar de markt behoefte aan heeft, zoals een collectieve infrastructuur. Om hiermee uniforme, efficiënte en gemakkelijke hergebruiksystemen op te kunnen zetten voor verpakkingen, inclusief logistiek en reiniging.

Deze activiteit is onderdeel van De Plastic Wijzer, de visie van het Afvalfonds op hoe we in de toekomst met plastic verpakkingen omgaan.

Wettelijke verplichtingen

Recycling inclusief circulaire verpakkingen 2022

	Recycling-resultaten 2022	Wettelijke doelstellingen		Recycling incl. circulaire verpakkingen:	
		NL 2022	EU 2025	Resultaat 2022	Wettelijke doelstelling NL 2022
Glas	79%	70%	70%	89%	86%
Papier/karton	90%	85%	75%	90%	85%
Plastic	46%	42%	50%	81%	42%
Ferrometaal	95%	80%	70%	99%	94%
Aluminium	70%	60%	50%	97%	73%
Hout	60%	30%	25%	74%	55%
Totaal	75%	70%	65%	88%	72%

Vanaf pagina 14 vindt u meer informatie per materiaalsoort in de infographics. Op onze website vindt u alle doelstellingen en resultaten in een tabel.

Inzamelresultaten plastic drankflessen en -flesjes 2022

(percentage in kg)

Statiegeld	PMD*	Totaal	Wettelijke doelstelling
64%	4%	68%	90%

Informatie over statiegeld vindt u in de infographic op pagina 24-25.

* geschikt voor voedselverpakking, uit PMD

Hoe worden de resultaten berekend?

Producenten en importeurs van verpakte producten die individueel meer dan 50.000 kilo verpakkingen per jaar op de Nederlandse markt brengen (bovendrempelige bedrijven) doen jaarlijks aangifte bij het Afvalfonds. Om het gewicht in kaart te brengen van de verpakkingen van bedrijven met minder dan 50.000 kilo (onderdrempelige bedrijven), laat het Afvalfonds door een onafhankelijk onderzoeksbureau statistisch representatief onderzoek uitvoeren. Tenslotte worden gewichten van nieuw op de markt gebrachte logistieke hulpmiddelen (veelal grote transportverpakkingen) uitgevraagd bij verschillende bronnen.

Nedvang b.v. verzamelt in opdracht van het Afvalfonds de gegevens over de gewichten aan gerecycled verpakkingsafval. Gemeenten en afvalbedrijven doen daarom per materiaalsoort bij Nedvang opgave van het gewicht van ingezameld en verwerkt verpakkingsafval dat afkomstig is van Nederlandse huishoudens en bedrijven. Statiegeld Nederland verzamelt de gegevens over ingeleverde statiegeldflessen, -flesjes en -blikjes. Externe accountants beoordelen en controleren de gegevens.

Op de rapportage vinden controles plaats door een extern accountantskantoor en de Inspectie Leef-omgeving en Transport (ILT).

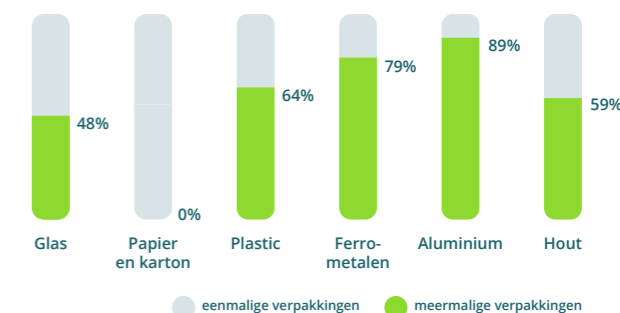
Nieuw: recyclingdoelstelling voor drankkartons

Met ingang van 1 juli 2023 geldt er ook een wettelijke recyclingdoelstelling voor drankkartons: 34% in 2023, geleidelijk oplopend naar 55% in 2030. Het Afvalfonds zet samen met ketenpartijen stappen om de inzameling, recycling en aanpassing van het ontwerp van drankkartons verder te stimuleren. Als drankkarton worden aangemerkt: verpakkingen, geschikt voor het verpakken van vloeibare levensmiddelen - niet zijnde drinkbekers -, waarvan papier en karton het hoofdbestanddeel zijn. Ook de inzameling en recycling van de drankkartons wordt gefinancierd vanuit de Afvalbeheerbijdrage, waarvoor de producenten en importeurs een tarief betalen per kilo drankkartons die zij op de markt brengen. Het Afvalfonds zal ook over de recycling van drankkartons monitoren en rapporteren.

Naast recyclingdoelstellingen ook circulaire doelstellingen

De Nederlandse overheid heeft in 2021 ook zogenoemde circulaire doelstellingen geïntroduceerd waarin het hergebruik van verpakkingen mag worden meegeteld. Nederland is één van de weinige landen in Europa met circulaire doelstellingen. Hiermee zetten we in Nederland een belangrijke stap voorwaarts naar een circulaire economie voor verpakkingen. Over het jaar 2021 is daarom voor het eerst uitgevraagd hoeveel verpakkingen zijn hergebruikt. Toen is gestart met glazen verpakkingen omdat deze gegevens vanuit de bestaande statiegeldsystemen het eenvoudigst meetbaar bleken. Over 2022 is ook het hergebruik van alle andere materiaalsoorten gemeten. Hierbij is gefocust op gesloten poolsystemen in het bedrijfsmatige gebruik, zoals rolcontainers, kratten en pallets, en de glazen statiegeldflessen. Dat heeft geleid tot mooie resultaten. Het gewicht aan herbruikbare verpakkingen in een poolsysteem blijkt al bijna gelijk aan het gewicht van eenmalige verpakkingen in Nederland. In een bedrijfsmatige omgeving werken dergelijke systemen goed omdat het gesloten systemen zijn die niet afhankelijk zijn van de welwillende consument.

Verhouding eenmalige/meermalige verpakkingen (in kg)

De circulariteitsresultaten worden als volgt berekend, conform wetgeving:

$$\frac{\left[\begin{array}{l} \text{Gerecyclede verpakkingen} \\ + \\ \text{Hergebruikte verpakkingen} \end{array} \right] - \left[\begin{array}{l} \text{ODM eenmalig} \\ + \\ \text{ODM herbruikbaar} \end{array} \right]}{\text{ODM}} \times 100\% = \text{Circulariteitspercentage}$$

* ODM is de hoeveelheid op de markt gebrachte verpakkingen

Hoe is recycling van verpakkingen geregeld in Nederland?

Het systeem is gebouwd op het principe: 'de vervuiler betaalt'.

Producenten en importeurs, alle bedrijven die verpakkingen maken of gebruiken, zijn verantwoordelijk voor de inzameling, sortering en de recycling van hun verpakkingen. Dit wordt collectief uitgevoerd door het Afvalfonds.

Bedrijven die verpakte producten op de markt brengen zijn wettelijk verplicht te zorgen voor het verzamelen en recyclen van de verpakkingen, inclusief het statiegeldsysteem. We noemen dit de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Stichting Afvalfonds Verpakkingen heeft deze verantwoordelijkheid op zich genomen. Het Afvalfonds heeft ook de taak om jaarlijks namens het verpakkende bedrijfsleven te rapporteren aan de overheid over het behalen van de wettelijke doelstellingen en is verantwoordelijk voor het behalen ervan (normadressaat). Op de rapportage vinden controles plaats door een extern accountantskantoor en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Doordat dit collectief wordt opgepakt wordt voorkomen dat er een willekeur aan systemen ontstaat. Hierdoor zijn er geen free riders, kunnen de hoogste resultaten worden behaald en wordt er effectiever samengewerkt aan de circulaire economie.

Bedrijfsleven betaalt

De inzameling, sortering en recycling van verpakkingen wordt gefinancierd door de bedrijven die verpakte producten in Nederland op de markt brengen. Zij doen dit door over hun verpakkingen een heffing (de afvalbeheerbijdrage verpakkingen) te betalen aan het Afvalfonds, die daaruit de gemaakte kosten voor inzameling, sortering en recycling van huishoudelijk verpakkingsafval vergoedt. De bijdrage stijgt voor het bedrijfsleven naar inmiddels zo'n €350 miljoen (exclusief statiegeld).

De tarieven voor de afvalbeheerbijdrage zijn gebaseerd op de kosten die we per materiaalsoort maken voor de inzameling, sortering, verwerking en vermarkting. In het tarief zit ook voor iedere materiaalsoort een vast bedrag aan algemene systeemkosten. Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor monitoring, preventie van zwerfafval (NederlandSchoon) en het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).

Gemeenten zamelen in

Gemeenten mogen zelf bepalen hoe ze de inzameling van het verpakkingsafval organiseren. Voor glas en papier is dat meestal met een (ondergrondse) container waar de consument zijn lege glazen verpakkingen en oud papier naartoe kan brengen. Voor het plastic verpakkingsafval is er meer variatie: Zo zijn er bijvoorbeeld gemeenten die dit aan huis ophalen in zakken of klike's of die containers plaatsen waar mensen zelf hun plastic verpakkingen naartoe kunnen brengen. Veel gemeenten combineren de inzameling met blik en drankenkartons ('PMD'). Vervolgens wordt het ingezamelde materiaal gesorteerd en gerecycled. Ook zijn er gemeenten die kiezen voor nascheiding van plastic verpakkingsafval en drankenkartons uit het restafval. Het Afvalfonds Verpakkingen is voorstander van meer standaardisatie van inzamelmethoden (onder het motto 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'). Hierover is het Afvalfonds in gesprek met gemeenten. Omdat meer uniformiteit leidt tot gemak voor de consument en eenduidige communicatie mogelijk maakt. Dit zal leiden tot een betere kwaliteit van het ingezamelde materiaal.

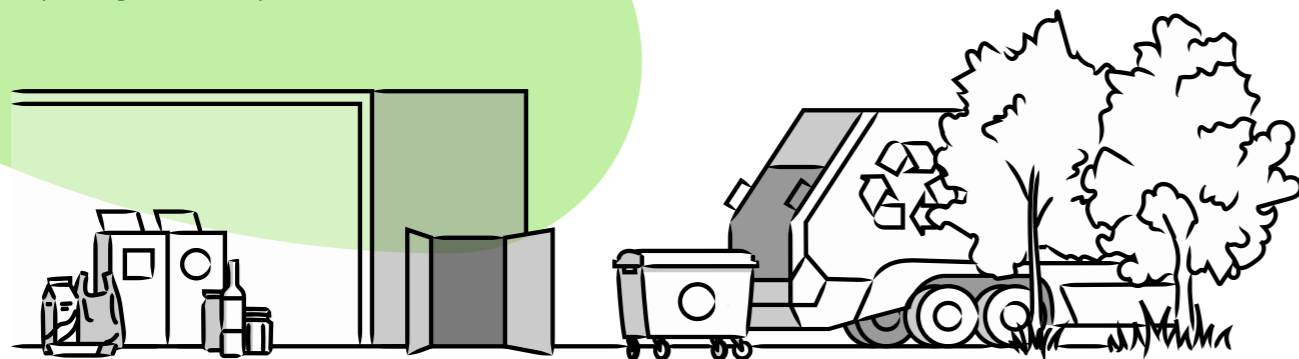
Elke verpakking telt, ook voor bedrijven.

Het Afvalfonds regelt niet alleen de inzameling en recycling van huishoudelijk verpakkingsafval, maar is sinds 1 januari 2023 ook verantwoordelijk voor de inzameling van consumentenverpakkingen die bijvoorbeeld worden weggegooid bij consumptie op het werk, in de sportkantine of het attractiepark, op school of in de horeca of in de openbare ruimte. Bedrijven en organisaties kunnen hiervoor gebruik maken van Afval Goed Geregeld, het kosteloze inzamelsysteem van Nedvang, de uitvoeringsorganisatie van het Afvalfonds. Zo zijn al 10.000 locaties gestart met gescheiden inzameling van plastic verpakkingen en drankenkartons en 10.000 met glas. Daaronder basis- en middelbare scholen, verenigingen, ziekenhuizen, kantoren en gemeentehuizen. De kosten voor inzameling en transport en alle stappen daarna, zoals de sortering en recycling, neemt het Afvalfonds voor haar rekening. Nedvang verzorgt met haar contractpartners (o.a. verenigd in de Vereniging Afvalbedrijven) de uitvoering ervan. Er worden steeds meer gescheiden afvalstromen van goede kwaliteit opgehaald. Dit is belangrijk om ook in de toekomst aan de recyclingdoelstellingen te kunnen blijven voldoen en steeds meer grondstoffen te behouden.

Voor de verpakkingen die worden weggegooid in de openbare ruimte vergoedt het Afvalfonds de kosten voor het beheer van de openbare prullenbakken en de verwerking van de verpakkingen uit deze prullenbakken.

Afval Goed Geregeld Elke verpakking telt

Single Use Plastic (SUP) wetgeving

Per 3 juli 2021 zijn diverse maatregelen voortkomend uit de **Europese Single Use Plastic Directive** ('SUP-richtlijn') in Nederland in werking getreden. Deze richtlijn verbiedt bijvoorbeeld plastic rietjes en losse flessendoppen. Vanaf 5 januari 2023 trad ook de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in werking voor het vergoeden van de kosten voor opruimen, transport en verwerking van de onder deze richtlijn vallende verpakkingen met een plastic component in het zwerfafval. Een impactvolle maatregel is de wettelijke verplichting voor producenten/ importeurs die SUP-verpakkingen op de markt brengen. Hiervoor brengt het Afvalfonds Verpakkingen vanaf 2023 een SUP-opslag van € 2,30 per 1.000 SUP-verpakkingen in rekening.

Het Afvalfonds helpt de bedrijven met de succesvolle doorvoering van de nieuwe wetgeving, bijvoorbeeld met nieuwsbrieven, webinars en de helpdesk.

Nederland Schoon startte in juni 2023 de wettelijk voorgeschreven bewustmakingscampagne, als uitvoeringsorganisatie van het Afvalfonds. In iedereen zit een Supporter van Schoon: iemand die zwerfafval voorkomt door bijvoorbeeld een herbruikbare beker mee te nemen of een herbruikbare boodschappentas te gebruiken. In de nieuwe campagne spot Freek Vonk het goede gedrag van acht "soorten" Supporters in het wild. Hoe ze handig een pan laten vullen bij de frietkraam, of hoe ze hun afval in de bak werpen, bijvoorbeeld. Op tv, via social media en buitenreclame. Deze campagne schudt in nog meer mensen de Supporter van Schoon wakker. In buurten, bij sportverenigingen, op scholen, bij bedrijven: overal. Zodat we goed nadenken over hoe we afval voorkomen. Zo wordt Nederland steeds schoner.

De campagne vormde ook een aanloop naar nieuwe wet- en regelgeving vanaf 1 juli op het gebied van plastic producten voor eenmalig gebruik. Waarbij voortaan betaald moet worden voor het gebruik ervan, of – nog beter – gekozen wordt voor duurzame alternatieven.

Voor drinkbekers en een deel van de vormvaste voedselverpakkingen zijn er concrete reductiemaatregelen opgesteld die het gebruik moeten ontmoedigen. De bedrijven moeten vanaf 2022 ook opgaaf doen aan het Afvalfonds van de door hen op de markt gebrachte SUP-verpakkingen. Voor SUP-verpakkingen geldt geen aangifdrempel, daar waar die voor andere verpakkingen 50.000 kilo is. Ook bedrijven die minder dan 50.000 kilo aan SUP-verpakkingen op de markt brengen, vallen onder de nieuwe wetgeving.

Op weg naar fossielvrij en circulair verpakken: De Plastic Wijzer.

Een samenleving waarin minder plastic verpakkingen zijn door deze alleen nog te gebruiken voor essentiële toepassingen. Dat is het streven van het Afvalfonds vanuit de producentenverantwoordelijkheid, mede met het oog op toekomstige wetgeving. Dat er geen fossiele grondstoffen meer nodig zijn en al het plastic verpakkingsafval wordt hergebruikt. De inzet van recycalaat in de verpakkingen van de producenten en importeurs is daarbij leidend.

Met De Plastic Wijzer en de daarbij behorende uitvoeringsagenda pakt het Afvalfonds de benodigde regie om samen met de verpakkingsketen te komen tot minder verpakkingsafval, meer hergebruik, meer recycling en meer toepassing van gerecycled materiaal.

Om gerecycled plastic te kunnen gebruiken voor nieuwe verpakkingen is een hoge en constante kwaliteit nodig. Dit vraagt naast innovatie in verpakkingsontwerp, sortering en recycling ook om een verbetering van de kwaliteit van het ingezamelde plastic. De PMD-afvalstroom (plastic, metaal en drankenkartons) is één van de meest uitdagende stromen om goed in te zamelen. Bij te veel vervuiling kan het PMD niet optimaal worden gerecycled waardoor het geen verpakking meer kan worden.

In 2050 willen we alleen nog plastic verpakkingen die 100% fossielvrij en circulair zijn en geen schade meer toebrengen aan mens en milieu. Verpakkingen van gerecycled materiaal of biobased. Dat is het grote doel in De Plastic Wijzer. Hiermee speelt het Afvalfonds ook in op huidige en toekomstige wet- en regelgeving vanuit Den Haag en Brussel. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) ambitieuze doelen gesteld. Vanuit het Europees Parlement is de Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR) in de maak.

Er komt veel op ons af. Iedereen staat achter de doelen van de nieuwe wetgeving. Echter, een radicale verandering realiseren over meerdere ketenschakels heen kost tijd en daar moet in de implementatie van de wetgeving in worden voorzien. Ook de verwachtingen vanuit de maatschappij worden alsmaar hoger. Dat vraagt om duidelijke actie. Daarbij is het optimaliseren en innoveren van ons huidige systeem niet voldoende. Voor een circulaire economie is een grondstoffentransitie nodig, een radicaal andere manier van denken en handelen bij de productie en het gebruik van plastic verpakkingen. Het Afvalfonds heeft hiervoor een uitvoeringsprogramma opgestart. Hiermee zorgen we samen ook voor zo laag mogelijke kosten.

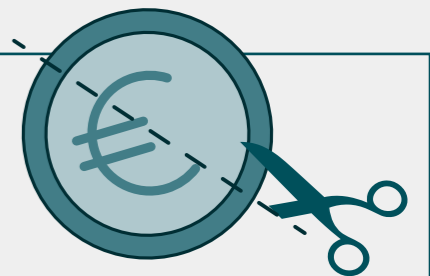

Design for Recycling: een goed recyclebare verpakking is een toekomstbestendige verpakking

Voor het goed kunnen recyclen van verpakkingen is niet alleen verbetering en innovatie in de inzameling, sortering en recycling van verpakkingen van belang, het start met goed recyclebare verpakkingen. Om dat te bereiken is het noodzakelijk dat producenten en importeurs meer haast maken met het verduurzamen van hun verpakkingen. Het Afvalfonds en het Kennisinstituut Duurzaam Verpakkingen (KIDV) zetten daarom de komende jaren vol in op deze verduurzaming. Samen met de betrokken ketenpartners is het streven dat eind 2025 50% van de verpakkingen goed recyclebaar zijn.

Dat betekent concreet dat elke verpakking goed door de recycleketen gaat om uiteindelijk als grondstof weer kwalitatief goed ingezet te kunnen worden voor nieuwe verpakkingen. Het Afvalfonds en KIDV zien dat met anders ontwerpen grote stappen gemaakt kunnen worden. Hiervoor is dit jaar het Actieplan Design for Recycling opgesteld, samen met o.a. NVRD, Recycling Netwerk en Plastic Pact. Het actieplan beschrijft kansrijke oplossingen voor ontwerpproblemen van veelgebruikte verpakkingen. Zoals de juiste combinatie van verpakkingsmateriaal, sleeve, label en lijm en het vermijden van metalen onderdelen. Waardoor de verpakkingen volwaardig kunnen worden verwerkt en gebruikt voor nieuwe verpakkingen. Van een slim ontworpen verpakking heeft de hele keten profijt.

Uitbreiding tariefdifferentiatie plastic verpakkingen

Tariefdifferentiatie is een belangrijk instrument waarmee het Afvalfonds Verpakkingen sinds 2019 producenten en importeurs wil aansporen om verpakkingsoplossingen te ontwikkelen en te kiezen die beter te sorteren en recyclen zijn en een positieve marktwaarde hebben. Vanaf 2024 wordt de tariefdifferentiatie verder uitgebreid. Het nieuwe systeem houdt in dat producenten en importeurs verschillende kortingen krijgen op het tarief voor plastic, op basis van kenmerken van hun plastic verpakkingen, zoals monomateriaal, kleur en etiket. Dit maakt het voor de bedrijven makkelijker om sneller stapsgewijs naar steeds beter recyclebare verpakkingen toe te werken. In dit nieuwe systeem wordt ook het gebruik van gerecycled plastic in de verpakking beloond met korting. Voor plastic verpakkingen die gemakkelijk recyclebaar zijn, gemaakt zijn van gerecycled materiaal of die voldoen aan bepaalde criteria geldt dan een gunstiger tarief, terwijl voor plastic verpakkingen met een lagere duurzaamheidsprestatie een hoger tarief geldt.

In het najaar zal de uitbreiding worden gepresenteerd en het Afvalfonds zorgt ervoor dat producenten en importeurs alle benodigde informatie hebben en ondersteuning krijgen om vanaf 1 januari 2024 voor de nieuwe tariefdifferentiatie in aanmerking te komen. Hiermee wordt een verdere stap gezet naar nog meer goed recyclebare plastic verpakkingen.

Het statiegeld-systeem

Nederland kent al sinds jaar en dag een goed werkend statiegeldsysteem voor grote plastic flessen van water en frisdrank. Op 1 juli 2021 zijn aan dit systeem ook de kleine plastic flesjes toegevoegd. Statiegeldflesjes kunnen worden ingeleverd bij meer dan 28.000 innamepunten. Bij supermarkten en tankstations langs de snelweg krijgt de consument het statiegeld terug. Bij andere innamepunten, zoals sportverenigingen en bioscopen, wordt het statiegeld veelal aan een goed doel gedoneerd.

Met een grote landelijke campagne op radio, televisie, online en via buitenreclame en bij de verkooppunten, is de consument geïnformeerd over statiegeld op kleine flesjes en het nut daarvan, om mensen te bewegen de flesjes in te leveren. Hierbij werd gemikt op heel Nederland, met extra aandacht voor jongeren.

Statiegeld is een goed middel om zwerfafval terug te dringen. In 2022 daalde het aantal gevonden kleine flesjes in het zwerfafval met 51% ten opzichte van 2020 (Bron: ministerie van I&W). Vanaf 1 april 2023 is het statiegeldsysteem verder uitgebreid met blikjes. Hiermee worden er 2,5 miljard blikjes die jaarlijks op de markt worden gebracht, toegevoegd aan de 700 miljoen grote en 1 miljard kleine plastic flessen in het statiegeldsysteem. Alle partijen, van ICT-leveranciers tot blikproducenten en van supermarkten tot frisdrankfabrikanten, hebben zich ingezet voor statiegeld op blik. Een complexe operatie want hoewel het statiegeldsysteem voor een buitenstaander misschien eenvoudig lijkt, gaat er achter het innemen van blikjes een geavanceerd systeem schuil.

Om consumenten te informeren en aan te sporen statiegeldblikjes in te leveren, wordt ook voor blikjes een grote landelijke campagne gevoerd. Ook wordt de consument met campagnemateriaal bij de schappen met blikjes en de innameautomaten en op de sportverenigingen attent gemaakt op statiegeld op blik. Inmiddels weet al 98%

van Nederland dat er statiegeld zit op blikjes (Bron: onderzoek door MSI ACI in opdracht van Statiegeld Nederland, N=1012). Voor blikjes wordt nu al een sterke vermindering van het aantal in het zwerfafval gezien.

Het verpakkingsmateriaal dat via het statiegeldsysteem terugkomt, wordt gerecycled. Van flessen kunnen nieuwe flessen worden gemaakt en van blikjes kunnen nieuwe blikjes worden gemaakt. Zo blijven waardevolle grondstoffen behouden in de verpakkingsketen.

In 2022 is 68% van de plastic flessen en flesjes ingezameld, via het statiegeldsysteem en PMD (voor meer informatie, zie pag. 24-25). Hiermee is de doelstelling van 90% nog niet behaald. In korte tijd is het gedrag van consumenten wel al erg veranderd. We zien dat dit tijd en veel herhaling van de boodschap kost. Voor glas en oudpapier bijvoorbeeld worden de hoge doelstellingen gehaald omdat consumenten het wegbrengen van lege flessen en dozen al jaren gewend zijn. In 2023 wordt fors verder geïnvesteerd in landelijke communicatie en promotie, het verder verhogen van het aantal innamepunten en het verbeteren van de inleverpunten. Hierbij wordt met zoveel mogelijk partners samengewerkt, zoals NS, luchthavens, scholen en evenementen. Zo

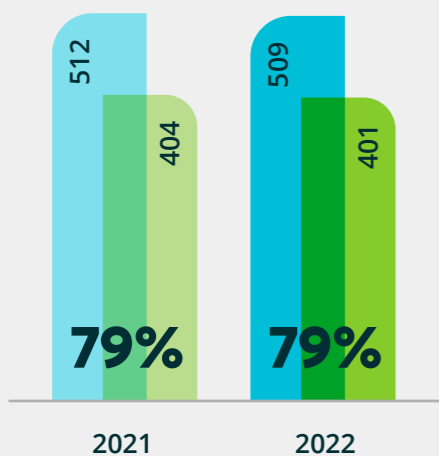
zijn er speciale promoteteams aanwezig op bijvoorbeeld Koningsdag en festivals, waarbij je met een Tikkie je statiegeld terugkrijgt.

Ook wordt op steeds meer flesjes met zuivelrankjes en sappen statiegeld gegeven, hoewel dit wettelijk niet verplicht is. Voor blikjes kan over 2024 voor het eerst een inzamelpercentage worden berekend omdat dan het statiegeld een volledig kalenderjaar is ingevoerd.

Recycling verpakkingen van glas

In 2022 is 79% van de glazen verpakkingen gerecycled, een prachtig resultaat doordat de consument de glasbak zo goed weet te vinden. De circulariteitsdoelstelling is met een circulariteitspercentage van 89% behaald. Om dit percentage te berekenen is het hergebruik van verpakkingen meegenomen. Bij vrijwel de helft van alle in 2022 gebruikte glazen verpakkingen is sprake van hergebruik vanwege de glazen statiegeldflessen van bier en frisdrank.

Recyclingresultaten verpakkingen van **Glas** (in Kton)

- Op de markt gebracht
- Gerecycled

* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling

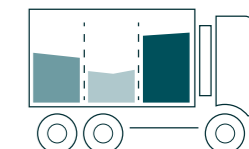
Over glas

60% van alle glasbakken is geschikt voor kleurscheiding.

Witte scherven zijn schaars. En soms is er een overschot aan bonte scherven (alle kleuren door elkaar). Van bonte scherven kun je nu eenmaal geen wit glas maken.

Inzamelaars legen de glasbakken.

De inzamelauto's zijn voorzien van schotten om het glas op kleur gescheiden te houden. Het wordt dus niet bij elkaar gegooid zoals veel mensen denken.

Glas wordt gemaakt van scherven uit de glasbak of... van kalk, zand en soda.

Hergebruik van 1000 kilo glasscherven bespaart 1200 kilo grondstof.

In Madurodam staat de kleinste glasbak van Nederland, geplaatst door toenmalig milieu-minister Ed Nijpels.

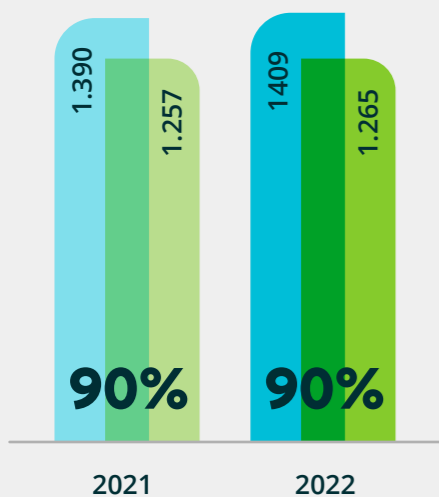
Bij de sorteerder volgt het glas verschillende stappen om vervuiling te verwijderen. Zo passeren de scherven onder andere magneten, zeven, cyclonen, lasers en camera's. De scherven worden een aantal weken opgeslagen of kortstondig verwarmd zodat de resten van voeding en drank verdwijnen. Bij het sorteerproces wordt geen water gebruikt.

In de glasfabriek worden de scherven verhit tot 1600°C om het glas vloeibaar te maken.

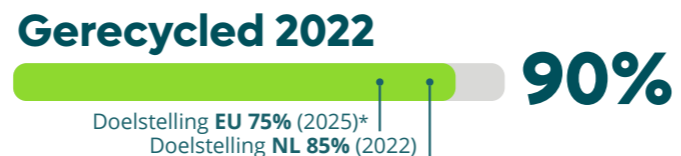
Recycling verpakkingen van papier en karton

Het recyclingpercentage van verpakkingen van papier en karton is in 2022 90%. Het aandeel verpakkingen in het ingezamelde papier en karton is opnieuw gestegen ten opzichte van het aandeel niet-verpakkingen.

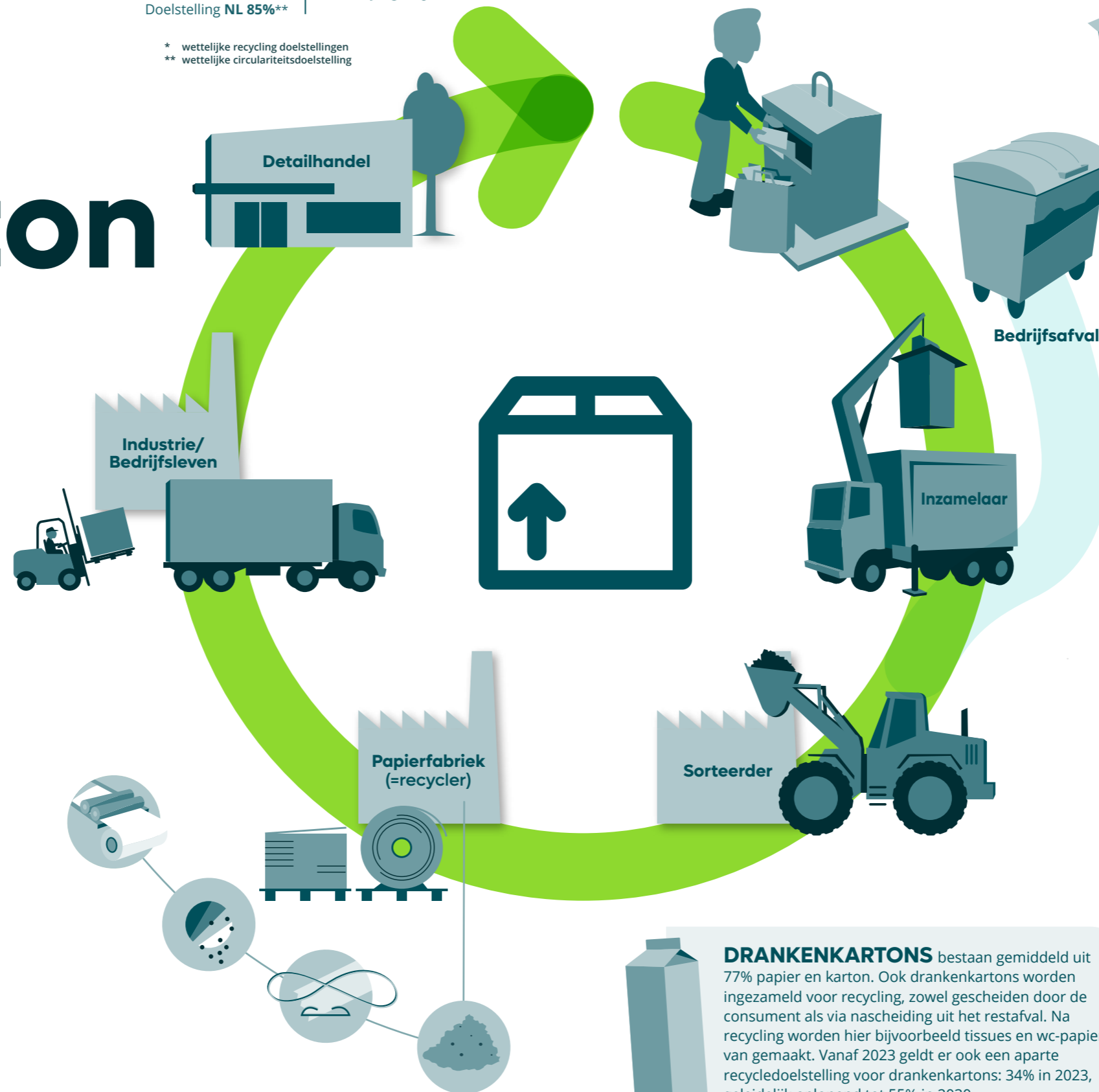

Recyclingresultaten verpakkingen van **OPK** (in Kton)

- Op de markt gebracht
- Gerecycled

* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling

DRANKENKARTONS bestaan gemiddeld uit 77% papier en karton. Ook drankenkartons worden ingezameld voor recycling, zowel gescheiden door de consument als via nascheiding uit het restafval. Na recycling worden hier bijvoorbeeld tissues en wc-papier van gemaakt. Vanaf 2023 geldt er ook een aparte recycledoelstelling voor drankenkartons: 34% in 2023, geleidelijk oplopend tot 55% in 2030.

Over papier en karton

Alleen papier en karton!

Dus geen broodzak met plastic of drankenkartons.

Eén stroom

Papier en karton van **verpakkingen** en van **niet-verpakkingen** (bijv. kranten of tijdschriften) worden in Nederland doorgaans in één stroom ingezameld. In 2022 bestond bijna 64% uit verpakkingen (zowel huishoudelijk als bedrijfsmatig).

Het aandeel verpakkingen is in 2022 gestegen.

Inzamelaars zamelen oudpapier bij particuliere huishoudens in. Zij zetten zich in voor een optimale, aan de bron gescheiden verwerking van oudpapier.

Sorteerder De oudpapierondernemingen vergroten de kwaliteit van het ingezamelde oudpapier door reiniging en sortering ervan.

Papierfabrieken maken nieuw papier en karton van oudpapier. Zij hebben kwalitatief hoogwaardig oudpapier nodig en zijn medeverantwoordelijk voor de verwerking van het papier en karton in de afvalfase.

86% van het nieuwe, in Nederland gemaakte papier en karton bestaat uit oudpapier. De overige 14% is afkomstig van verse papiervezels uit hout. Hergebruik van oudpapier en karton bespaart dus waardevolle grondstoffen en energie. (Bron: PRN)

Van oud naar nieuw

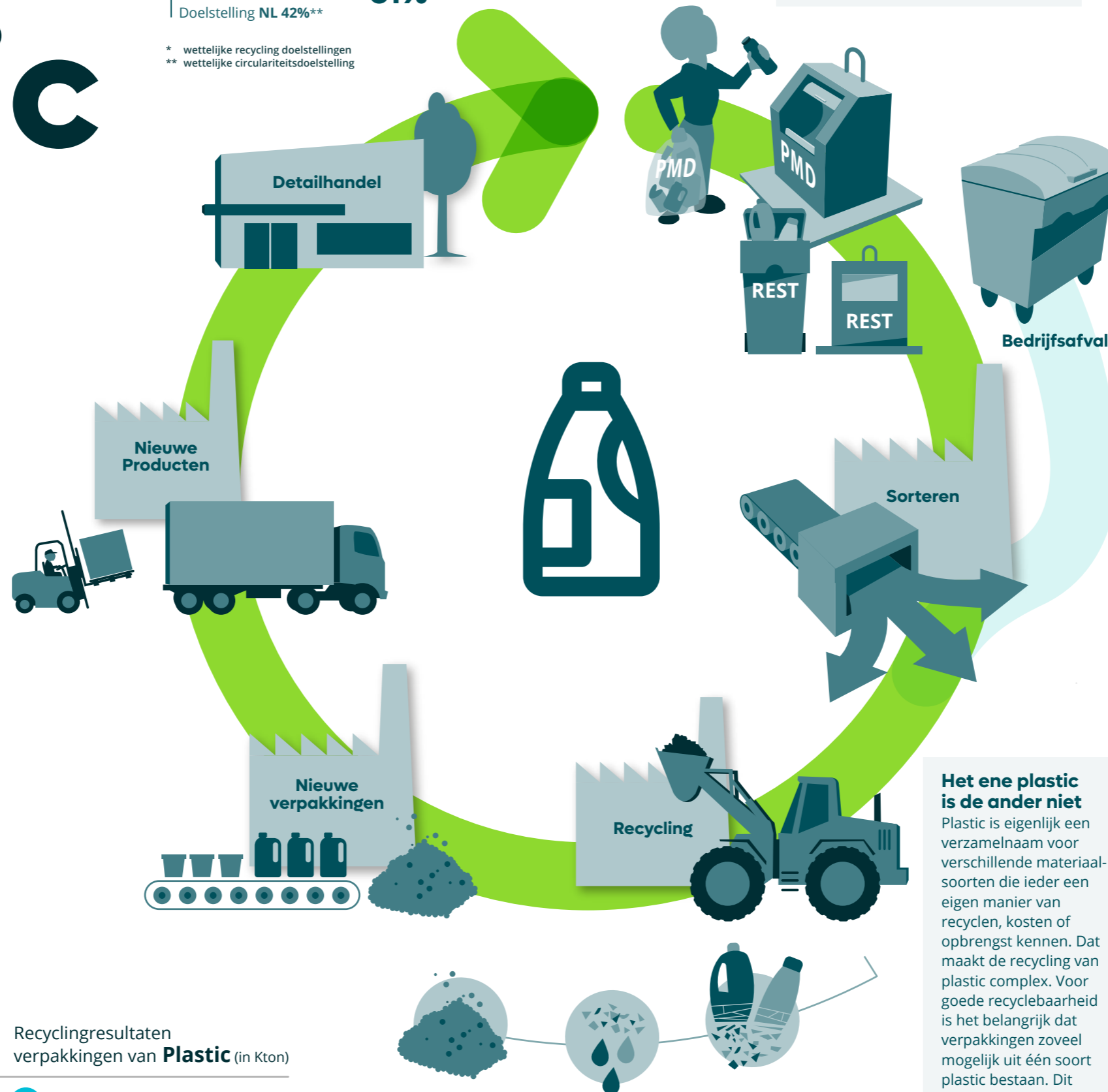
Om van oud papier en karton nieuw papier en karton te maken, moet er eerst **papierpulp** (vezelbrij) van worden gemaakt. Door het oudpapier in water op te lossen komen de papiervezels los van elkaar. Plakband, elastiekjes, nietjes en andere **vervuiling** worden verwijderd. Vanwege de drukinkt heeft de pulp een grijze kleur en wordt daarom **ontinkt** en gebleekt. Daarna wordt de pulp in de verhouding van 1% vezel en 99% water op een machine verwerkt tot **nieuw papier en karton**. Na droging is het product klaar om opnieuw gebruikt te worden. Bijvoorbeeld als verpakking.

Recycling verpakkingen van plastic

De plastic keten maakt een enorme ontwikkeling door en inmiddels wordt gerecycled plastic (recycleat) in tal van producten en verpakkingen gebruikt. Om het gerecyclede plastic te kunnen gebruiken voor nieuwe plastic verpakkingen, is een verdere kwaliteits-slag noodzakelijk – van inzameling tot sortering en recycling – zodat het aanbod aansluit op de gevraagde kwaliteit grondstof. De Plastic Wijzer geeft de visie en ambitie van het Afvalfonds over hoe we met plastic verpakkingen moeten omgaan. Zodat we gebruik kunnen maken van de voordelen, zonder de nadelen van plastic. Met als stip op de horizon volledig fossielvrij en circulair verpakken in 2050. Het recyclingpercentage inclusief circulaire plastic verpakkingen is 81%. 2020 en 2021 waren vanwege corona bijzondere jaren waarin door de sluiting van horeca, scholen e.d. meer verpakkingsafval werd aangeboden door huishoudens. In 2022 is weer meer buitenshuis geconsumeerd, de recycling van plastic verpakkingen is gedaald van 49% naar 46%. Met De Plastic Wijzer en en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zet het Afvalfonds in op een verdere verhoging van het recyclingpercentage.

* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling

Tariefdifferentiatie

Om het gebruik van goed recyclebare verpakkingen verder aan te jagen, breidt het Afvalfonds vanaf 1 januari 2024 de tariefdifferentiatie verder uit.

Het ene plastic is de ander niet

Plastic is eigenlijk een verzamelaar voor verschillende materiaalsoorten die ieder een eigen manier van recycelen, kosten of opbrengst kennen. Dat maakt de recycling van plastic complex. Voor goede recyclebaarheid is het belangrijk dat verpakkingen zoveel mogelijk uit één soort plastic bestaan. Dit stimuleren wij met tariefdifferentiatie.

Over plastic

Nascheiding plastic verpakkingen uit restafval: bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet.

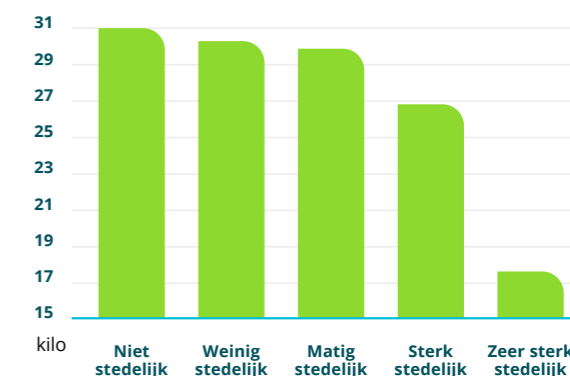
Nascheiding maakt gebruik van geavanceerde sorteertechnologieën, zoals optische scanners, magnetische scheiders en luchtstromen, die materialen snel en nauwkeurig kunnen identificeren en scheiden. Deze technologische vooruitgang heeft geleid tot verbeterde efficiëntie en precisie bij het terugwinnen van waardevolle materialen, waardoor recyclingdoelstellingen kunnen worden behaald.

De Nederlandse ervaring leert dat nascheiding van verpakkingsafval, naast bronscheiding, een effectieve en efficiënte methode is om recyclingdoelstellingen te behalen en de circulaire economie te bevorderen. Vooral in dichtbevolkte steden, waar 56% van de Nederlandse bevolking woont, leidt nascheiding tot 32% meer recycling dan bronscheiding. Hoe dichtbevolkter het gebied, hoe minder via bronscheiding PMD, plastic, metalen en drankenkartons worden gescheiden van het restafval. Mede door de problematiek van de inzameling in gebieden met hoogbouw worden de mogelijkheden van nascheiding steeds meer toegepast.

Het Afvalfonds Verpakkingen ziet nascheiding net als bronscheiding (de consument scheidt zijn verpakkingsafval) als een volwaardig inzamelsysteem voor plastic verpakkingsafval. Beide zijn nodig om in de toekomst de recyclingdoelstelling te blijven behalen.

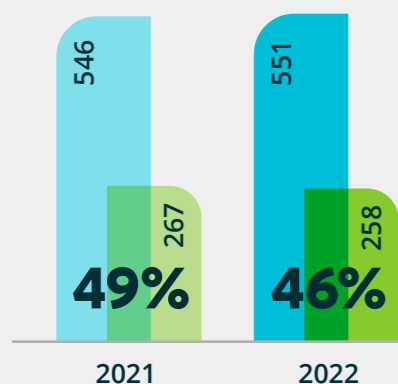
In 2022 pasten 45 van de 345 gemeenten nascheiding toe. Nog eens 39 gemeenten hanteerden een combinatie van bron- en nascheiding.

In onderstaande figuur staat het aantal kilo ingezameld PMD per inwoner voor de verschillende stedelijkheidsklassen. Dit laat zien hoe dichtbevolkter het gebied hoe minder PMD ingezameld wordt.

Recycling in Europa

De recycling van Nederlands huishoudelijk plastic verpakkingsafval vindt in Europa plaats, voornamelijk in Nederland en Duitsland.

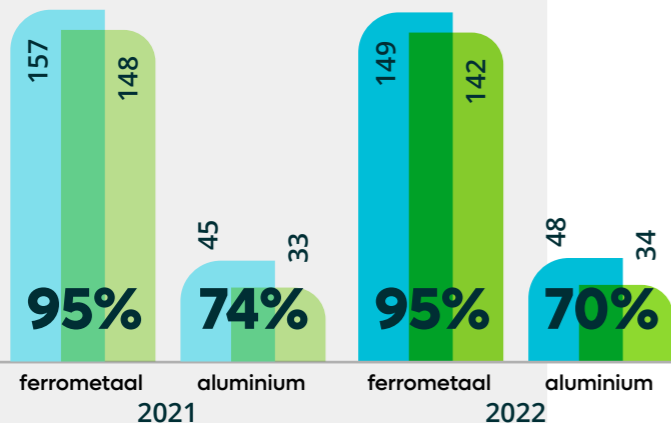
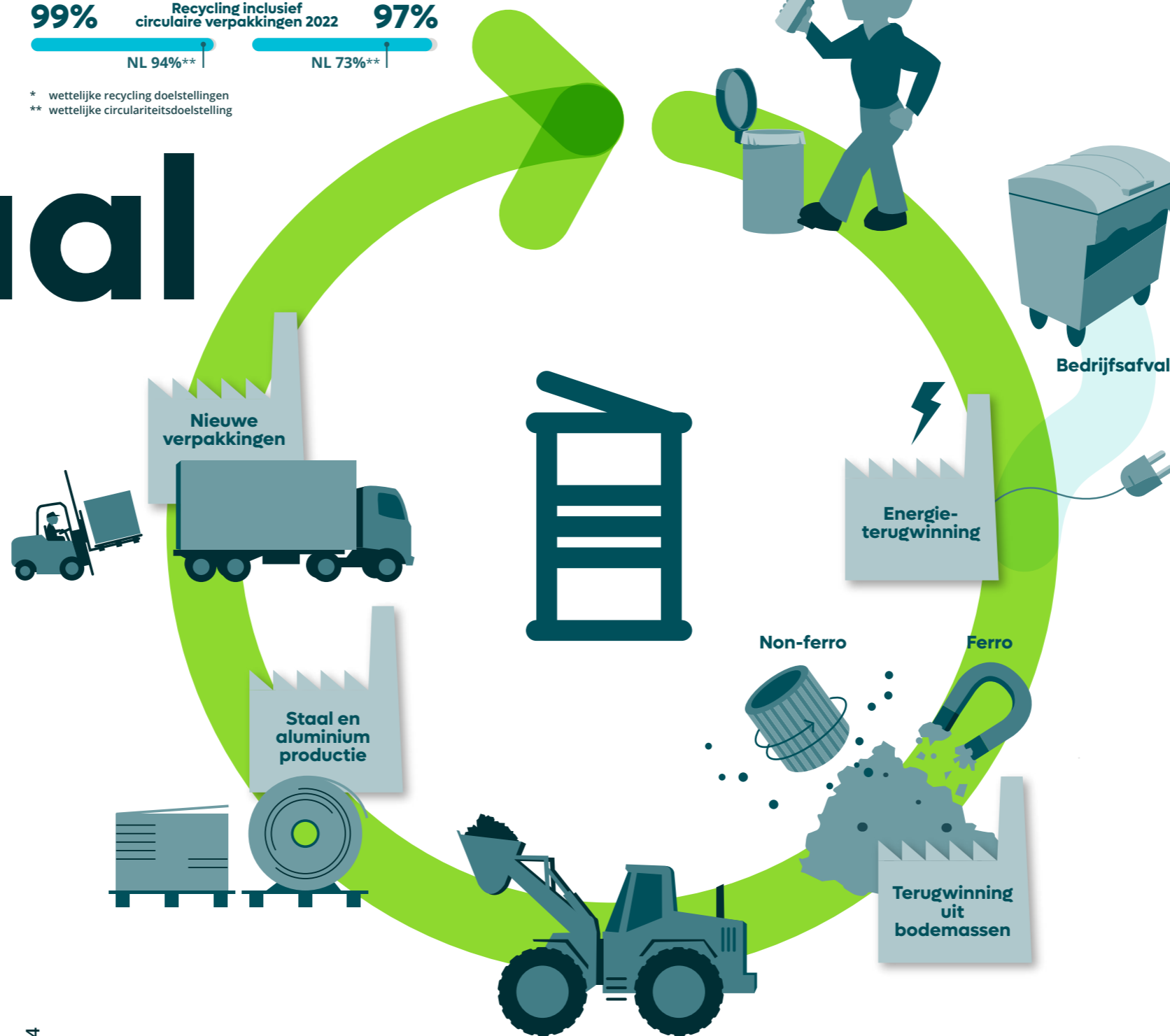
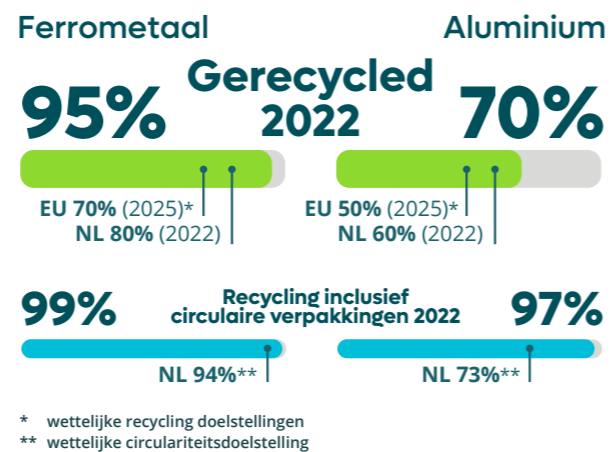

Recyclingresultaten verpakkingen van Plastic (in Kton)

Op de markt gebracht
Gerecycled

Recycling verpakkingen van aluminium en ferrometaal

Metalen verpakkingen afkomstig van huishoudens worden ingezameld via het PMD en restafval. Na verbranding van dit restafval door afvalenergiecentrales worden deze metalen teruggewonnen uit de bodemassen. Met diverse nieuwe, innovatieve technieken is Nederland uitgegroeid tot een koploper in de terugwinning van ferro en non ferro metalen. Uit de bodemassen wordt volgens de Vereniging Afvalbedrijven ruwweg 94% ferrometaal teruggewonnen en 84% aluminium.

Recyclingresultaten verpakkingen van **Metaal** (in Kton)

● Op de markt gebracht
● Gerecycled

Over ferrometaal en aluminium

Inzameling via restafval

Inzameling via PMD

De inzameling van metalen verpakkingen via de PMD-inzameling (Plastic, Metaal en Drankenkartons) is in de afgelopen jaren gegroeid.

Inzameling via KCA

Ook via de inzameling van het klein chemisch afval (KCA) komt metaal terug voor recycling.

Toepassing blik als verpakking

Terugwinning uit bodemassen

Metalen verpakkingen die niet via het PMD of nascheiding worden gesorteerd en gerecycled, worden alsnog teruggewonnen voor recycling via de bodemassen die achterblijven na verbranding van het restafval. Ferrometalen worden met een magneet verzameld. Non-ferro metalen worden met elektrische wervelstroom (Eddy current) magnetisch gemaakt, weggeschoten en opgevangen. Verpakkingen van ferrometalen en aluminium die vanuit verbranding worden teruggewonnen oxideren. In de cijfers over 2022 is niet gecorrigeerd voor oxidatieverlies. Wettelijk gezien hoeft dit niet worden meegenomen. Voor komend jaar wordt daar wel naartoe gewerkt. De beschikbare gegevens over oxidatie zijn verouderd en komen uit één bron. We gaan deze gegevens voor volgend jaar actualiseren.

Statiegeld op blikjes

Met de invoering van statiegeld op blikjes vanaf 1 april 2023 wordt zwerfafval verder teruggedrongen en waardevol materiaal teruggewonnen voor hergebruik. Zo wordt de verpakkingketen steeds verder gesloten. Met als ultiem maatschappelijk doel dat geen enkele verpakking meer verloren gaat als grondstof.

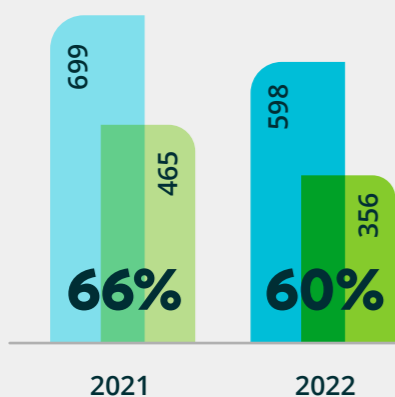
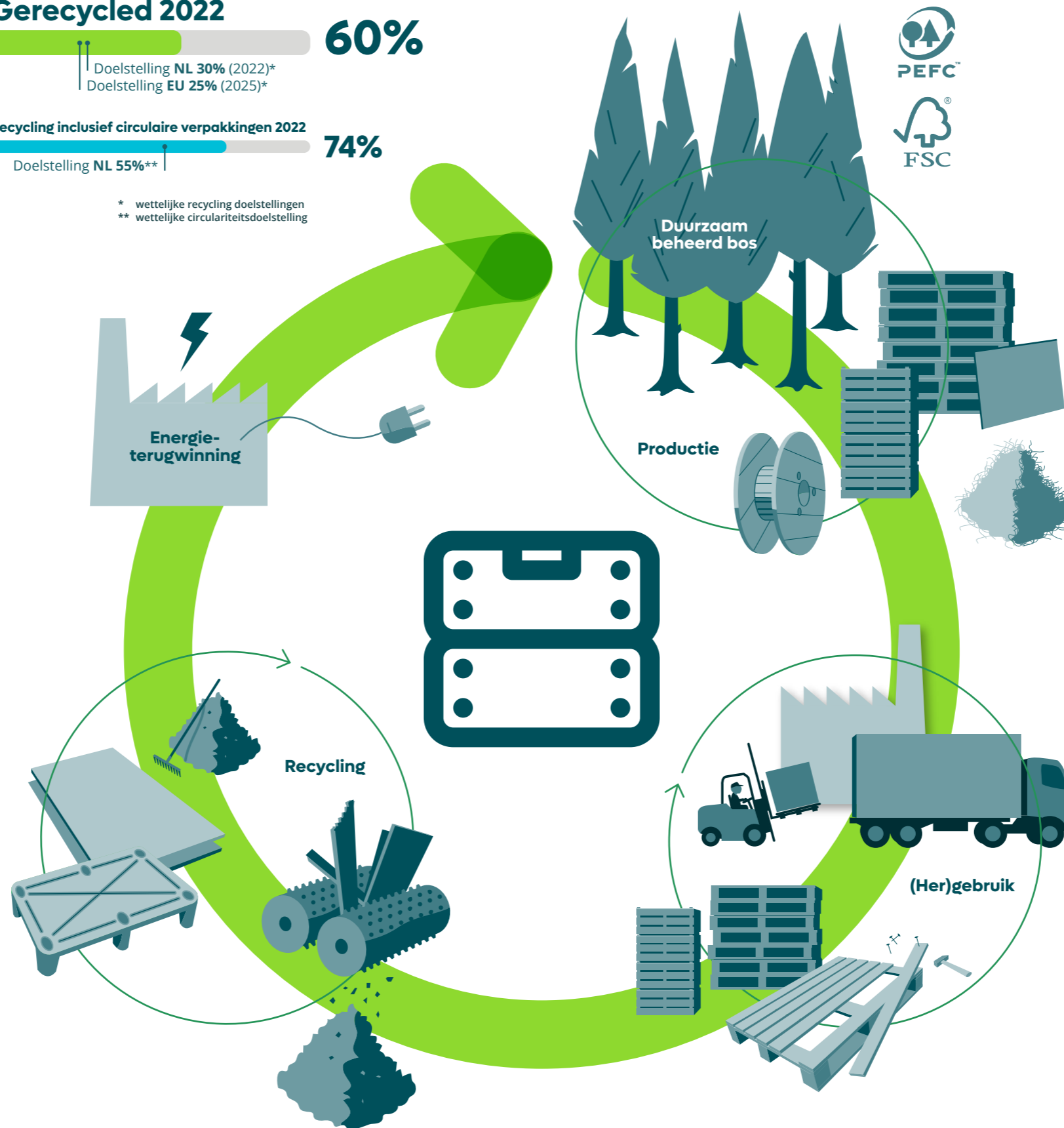
Recycling verpakkingen van hout

Ingezameld verpakkingshout is bijna allemaal afkomstig van bedrijven (veelal pallets). Het overgrote deel van alle pallets op de markt wordt momenteel al op effectieve wijze hergebruikt. Kapotte pallets worden doorgaans gerepareerd zodat de levensduur 7 tot wel 14 jaar bedraagt. Gerepareerde houten verpakkingen worden conform wetgeving zowel meegeteld bij de 'op de markt' cijfers voor hout als bij de 'recycling' van hout.

2022 was na het herstel van de coronamaatregelen opnieuw een bijzonder jaar waarin de energieprijzen en grondstofprijzen tot ongekende hoogte stegen. Het effect van de extreem hoge energieprijzen had een direct effect op de recycling van verpakkingen van hout. Hout werd gestookt in houtkachels en ook de vraag naar hout vanuit de biomassa-centrales bleek sterk hoger.

* wettelijke recycling doelstellingen
** wettelijke circulariteitsdoelstelling

Recyclingresultaten verpakkingen van **Hout** (in Kton)

Op de markt gebracht
Gerecycled

Over hout

Door continu herbeplanten is hout de enige eeuwig hernieuwbare grondstof

Duurzaam beheerd bos

In duurzaam beheerde bossen worden bomen gekapt en nieuwe bomen aangeplant.

Productie

Dit hout wordt verwerkt tot tal van verpakkingen zoals pallets, kratten, kisten, haspels en houtwol (vulmateriaal).

(Her)gebruik

De verpakkingindustrie en het verpakkend bedrijfsleven maken volop gebruik van houten verpakkingen. Houten verpakkingen zijn sterk en ook prima te repareren. Hierdoor gaan pallets wel 7 tot 14 jaar mee.

Recycling

Aan het eind van de levenscyclus worden houten verpakkingen geshredderd en bijvoorbeeld verwerkt door de spaanplaatindustrie, of als strooisel voor de agrarische sector of houtsnippers in de tuin. Ook worden er geperste klossen van gemaakt voor de palletindustrie en zelfs pershouten pallets.

Energieterugwinning

Hout is de grootste leverancier van biomassa.

Samenstelling houtafval

Houtafval is onder te verdelen in drie categorieën:

- A-Hout** is schoon en onbehandeld hout en bevat geen giftige stoffen. Het wordt veel gebruikt als verpakingsmateriaal.
- B-Hout** is verlijmd, geverfd en/of gelakt hout.
- C-Hout** is geïmpregneerd hout.

Houtafval bestaat natuurlijk niet alleen maar uit verpakkingen. Om het aandeel verpakkingen vast te stellen, voeren we sorteersonderzoeken uit.

Voor 2022 zijn de volgende kengetallen vastgesteld:

Statiegeld plastic flessen en -flesjes

Nederland kent al sinds jaar en dag een goed werkend statiegeldsysteem voor grote plastic flessen van water en frisdrank. Op 1 juli 2021 zijn aan dit systeem ook de kleine plastic flesjes toegevoegd. Statiegeldflesjes kunnen worden ingeleverd bij meer dan 28.000 innamepunten. Bij supermarkten en tankstations langs de snelweg krijgt de consument het statiegeld terug. Bij andere innamepunten, zoals sportverenigingen en bioscopen, wordt het statiegeld veelal aan een goed doel gedoneerd.

De wettelijke inzameldoelstelling gaat over alle plastic drankflessen, ook die zonder statiegeld. Flessen van sap en zuivel zijn bijvoorbeeld niet statiegeldplichtig (maar er zit wel steeds vaker statiegeld op deze flesjes).

In 2022 is 68% van de plastic flessen en flesjes ingezameld. Hiermee is de inzameldoelstelling van 90% nog niet gehaald. In korte tijd is het gedrag van consumenten wel al erg veranderd. Als we kijken naar de inzameling van alleen statiegeldflessen en -flesjes dan is in 2022 75% via het statiegeldsysteem ingeleverd.

Statiegeld is een goed middel om zwerfafval terug te dringen. In 2022 daalde het aantal gevonden kleine flesjes in het zwerfafval met 51% ten opzichte van 2020. Het aantal grote flessen daalde met 33% (Bron: ministerie van I&W).

Inzamelresultaten plastic drankflessen en -flesjes 2022

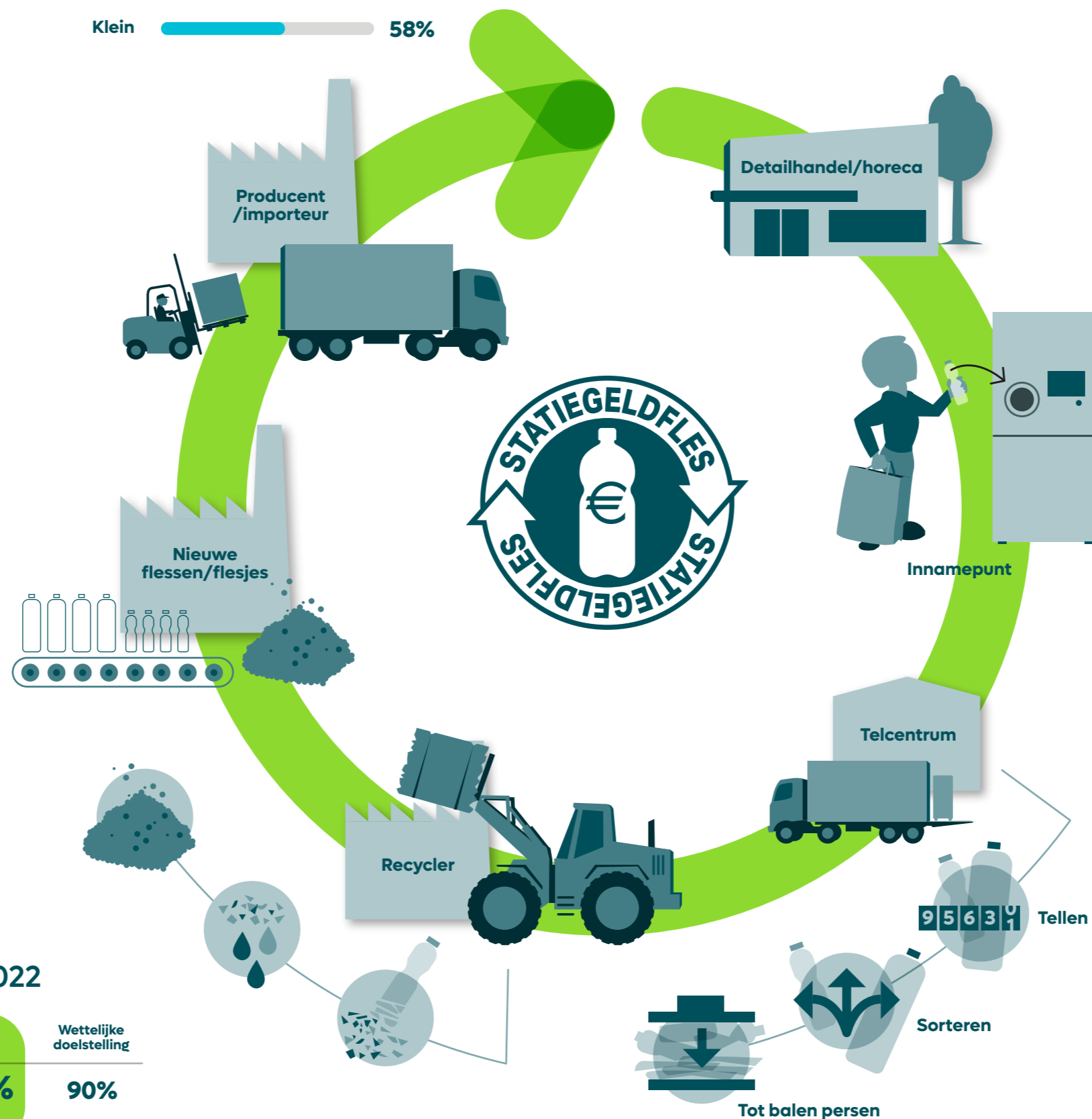
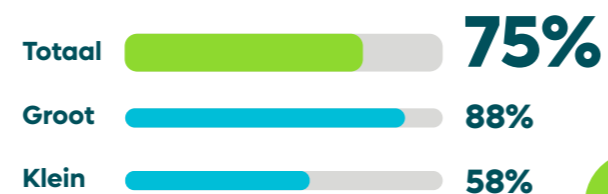
(percentage in kg)

Statiegeld	PMD*	Totaal	Wettelijke doelstelling
64%	4%	68%	90%

* geschikt voor voedselverpakking, uit PMD

Statiegeldflessen retour

(op basis van aantal stuks)

Over statiegeld op plastic flessen

1 miljard kleine plastic flesjes

700 miljoen grote plastic flessen

5.000 innamepunten waar je statiegeld terugkrijgt.

- Onder andere bij:
- Supermarkten
  - NS-stations
  - Grote tankstations

23.000 vrijwillige innamepunten waar statiegeld naar goed doel gaat.

17 telcentra in Nederland

Onderzoek: Bekendheid statiegeldsysteem

91% bekend met 15 cent statiegeld op kleine flesjes

76% ziet het als gewoonte om kleine flesjes in te leveren

83% vindt dat het hoort om ze in te leveren

(Bron: onderzoek door MSI ACI in opdracht van Statiegeld Nederland, N=1012).

Statiegeld op blikjes

Vanaf 1 april 2023 is ook statiegeld op blikjes ingevoerd. Hiermee wordt zwerfafval verder teruggedrongen en waardevol materiaal teruggewonnen voor hergebruik. Zo wordt de verpakkingketen steeds verder gesloten. Met als ultiem maatschappelijk doel dat geen enkele verpakking meer verloren gaat als grondstof.

Niet alle taken en doelen worden door het Afvalfonds zelf uitgevoerd. Diverse activiteiten zijn belegd bij de verschillende uitvoeringsorganisaties van het Afvalfonds. De activiteiten van deze organisaties worden ook gefinancierd vanuit de Afvalbeheerbijdrage gefinancierd door het Afvalfonds.

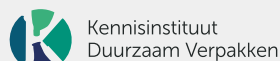
Met ingang van 1 januari 2024 gaan de uitvoeringsorganisaties van het Afvalfonds Verpakkingen – Nedvang, KIDV en Nederland Schoon – samen verder binnen het Afvalfonds Verpakkingen. Statiegeld Nederland blijft wel een aparte bestuurlijke entiteit. Met de organisatorische herstructurering is het Afvalfonds klaar voor de toekomst waarin de wettelijke vereisten voor producenten en importeurs van verpakte producten steeds verder toenemen.

Nedvang b.v. registreert de inzameling en recycling en onderhoudt de contacten met gemeenten en afvalbedrijven. En zorgt voor de sortering en recycling van (plastic) verpakkingen door contracten aan te gaan met nascheiders, sorteerdere, recyclers, transporteurs en op- en overslagstations.

Nederland Schoon maakt Nederland schoner door zwerfafval te bestrijden en voorkomen samen met gemeenten, bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en betrokken burgers.

Het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) helpt bedrijven met concrete kennis en adviezen bij het verduurzamen van hun verpakkingenbeleid.

Statiegeld Nederland coördineert de invoering en de praktische uitvoering van de statiegeldverplichting, zowel voor de kleine als de grote plastic frisdrank- en waterflessen en de statiegeldblikjes. De uitvoering van de statiegeldverplichting valt onder de productenverantwoordelijkheid voor verpakkingen en wordt collectief uitgevoerd.

Dit is een uitgave van Stichting Afvalfonds Verpakkingen

Meer informatie over Stichting Afvalfonds Verpakkingen kunt u vinden op de website: www.afvalfondsverpakkingen.nl

Op deze website vindt u ook de uitgebreidere rapportage "Toelichting op het verslagleggingsformulier 2022".

Afvalfonds Verpakkingen
Postbus 1266
2260 BG Leidschendam

E-mail: info@afvalfondsverpakkingen.nl

@Afvalfonds

www.linkedin.com/company/afvalfonds-verpakkingen/